

ม ง ค ล ที่ ๑
ไ ม่ ค บ ค น พ า ล

อ ย่ า ค บ ค น พ า ล

ผู้มีปัญญา ไม่พึงคบคนชั่วเป็นมิตร
ไม่พึงคบบุรุษผู้ด่าทอราญ พึงคบหากัลยาณมิตร
พึงคบบุรุษผู้สูงสุด

อย่าคบคนพาล

๑๒

เราทุกคนที่เกิดมาในโลกนี้ ต่างปรารถนาความสุขความเจริญ ปรารถนาให้สิ่งที่ดีงามที่เป็นมงคลเกิดขึ้นแก่ชีวิตของตนด้วยกันทั้งนั้น พระลัมมालัมพุทเจ้าทรงค้นพบว่า สิ่งที่เป็นมงคล คือ การบำเพ็ญบุญ อันจะเป็นเครื่องสนับสนุนให้เราบรรลุวัตถุประสงค์ของการเกิดมาเป็นมนุษย์สมบูรณ์พร้อมด้วยรูปสมบัติ ทรัพย์สมบัติ คุณสมบัติ ตลอดจนถึงการบรรลุมรรคผลนิพพาน เพราะฉะนั้นบุญทั้งจากการบำเพ็ญทาน รักษาศีล เจริญภาวนา จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับชีวิตของเราทุกคน

พระลัมมालัมพุทเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า

“น ภเช ปาปเก มิตเต น ภเช ปุริสารเม

ภเชถ มิตเต กลยาणे ภเชถ ปุริสูตตะเม

ผู้มีปัญญา ไม่พึงคบคนชั่วเป็นมิตร ไม่พึงคบบุรุษผู้ต่ำทราม พึงคบหากัลยาณมิตร พึงคบบุรุษผู้สูงสุด”

*หลังจากที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสรู้พระลัมมालัมโพธิญาณแล้ว คืบหนึ่ง ขณะที่พระพุทธรองค์ประทับอยู่ที่พระเชตวันมหาวิหาร ท้าวลักกเทวราชซึ่งเป็นจอมเทพในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์

*มก. มูลเหตุเกิดมงคลปัญหา อรรถกถามงคลสูตร เล่มที่ ๓๙ หน้า ๑๖๓

อย่าคบคนพาล

๑๓

เมื่อถูกหมู่เทวดาทามปัญหาเกี่ยวกับเรื่องมงคลแล้ว ทรงมีบัญชาให้เทพบุตรองค์หนึ่งพร้อมด้วยหมู่เทพ ไปทูลถามพระบรมศาสดาว่า อะไรเป็นมงคลของชีวิต

ความจริง เรื่องมงคลชีวิตนี้ มนุษย์และเทวดาได้คิดกันมานานแล้ว แต่คิดกันไปคนละอย่าง บางคนบอกว่า การที่ได้เห็นรูปงามๆ เป็นมงคล จะทำให้ชีวิตมีความสุข มีความเจริญก้าวหน้า บางคนบอกว่า ต้องได้ยินเสียงเพราะๆ ได้ดมกลิ่นหอมๆ จึงจะเป็นมงคล อย่างนี้เป็นต้น โดยสรุปคือ ทุกคนคิดว่า จะต้องหามงคลจากสิ่งที่อยู่นอกตัว แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้ตรัสอย่างนั้น พระพุทธองค์ทรงบอกว่า มงคลเป็นสิ่งที่เราต้องทำเอง คือต้องลงมือทำความดี ลงแรงสร้างบุญกุศล จึงจะเป็นสิริมงคลของชีวิต ทำให้ชีวิตมีความสุขความเจริญ

ความดีขั้นแรกที่พระพุทธองค์ทรงบอกให้ทำ คือ ต้องไม่คบคนพาล ดังที่พระองค์ตรัสสอนไว้ว่า ผู้มีปัญญาไม่พึงคบคนชั่วเป็นมิตร ไม่พึงคบบุรุษผู้ต่ำทราม พึงคบหากัลยาณมิตร พึงคบบุรุษผู้สูงสุด

คนพาล คือ คนที่มีใจขุนมัวเป็นปกติ มีความคิดเห็นต่อสิ่งต่างๆ ผิดจากความเป็นจริง ชอบคิดชั่ว พูดชั่ว และทำชั่ว ไม่ยอมรับรู้ระเบียบวินัย นำแต่ความเดือดร้อนมาให้ ใครไป

อย่าคบคนพาล

๑๔

คบหาสมาคมด้วย มีแต่ความเสื่อมเสีย ตั้งแต่เสียชื่อเสียง ทรัพย์สินเงินทอง การงาน ญาติมิตร และคุณงามความดีทั้งหลาย เขายังพลอยติดเชื่อพาล จากที่เคยเป็นคนดีก็พลอยกลายเป็น คนพาลไปด้วย

ดังเช่นเรื่องในอดีตกาล ที่กรุงพาราณสี พระโพรหัสตร์ บังเกิดเป็นบุโรหิต คืออำมาตย์ที่ปรึกษาของพระราชาพระนามว่า **พระเจ้าพรหมทัต** พระองค์มีช่างมลงคลเชือกหนึ่ง ชื่อ **มทิพามุข** เป็นช่างใจดี ไม่เกะกะเกร ไม่เคยทำร้ายใคร

วันหนึ่ง มีโจรกลุ่มใหญ่ หลังจากปล้นชิงทรัพย์สินของ ชาวบ้านแล้วตกกลางคืนก็มาชุมนุมกันที่ช่างโรงช่างของพระราชา เพื่อปรึกษาหารือ นัดแนะกันว่า พรุ่งนี้จะไปทำการดัดช่อง ย่องเบาที่ไหน ปล้นชิงอย่างไร ชูดอโม่งค์ตรงไหน จะทำร้าย เจ้าทรัพย์ด้วยวิธีใดจึงจะไม่มีใครต่อสู้ได้ และสอนวิชาโจรให้ กันว่า เราเป็นโจร ไม่ต้องมีมารยาท ไม่ต้องมีความเมตตา ต้อง ทำใจให้แข็งกระด้างเข้าไว้ไม่ต้องสงสารใคร ต้องดุร้าย หยาบคาย ถึงจะทำงานในอาชีพอโจรได้สำเร็จ

พวกโจรมาปรึกษาหารือกันแบบนี้ทุกคืน ช่างมทิพามุข ได้ยินบ่อยจนเข้าใจว่า เขาสอนให้ตนเองทำแบบนั้น คือ สอน ให้เป็นโจร ให้ดุร้าย ให้ทำร้ายผู้อื่น ช่างมลงคลจึงอาละวาด

อย่าคบคนพาล

๑๕

คนเลี้ยงช้างที่มารองช้างแต่เช้าตรู่ ก็เอาจวงจับเขาพาตพื้นจนตาย เห็นใครผ่านมาก็ฆ่าเขาตายหมด จนใครๆ เข้าใจว่า ช้างมหิพามุขเป็นบ้าไปแล้ว พวกกันไปกราบทูลพระราชา

พระราชาทรงส่งพระโพรสิลต์วไปสืบหาต้นสายปลายเหตุของการเปลี่ยนแปลง ว่าทำไมช้างมงคลถึงกลายเป็นช้างดุร้ายปรากฏว่า ช้างไม่ได้เป็นอะไรเลย

พระโพรสิลต์วท่านเป็นบัณฑิต มีปัญญา ตรึกตรองดูแล้วสันนิษฐานว่า คงจะมีใครมาพูดอะไรให้ช้างได้ยินเป็นแน่ จึงถามคนเลี้ยงช้างว่า “ตอนกลางคืน เคยเห็นใครมาสนทนาหรือมาปรึกษาหารือให้ช้างได้ยินบ้างหรือไม่” ได้รับคำตอบว่า “มีพวกโจรมาปรึกษาหารือกันอยู่ใกล้ๆ โรงช้างหลายคืนติดต่อกันมาแล้ว” พระโพรสิลต์วฟังแล้ว เข้าใจทันทีว่า ช้างมงคลกลายเป็นช้างดุร้ายเพราะได้ฟังพวกโจรแล้วเข้าใจผิด คิดว่าเขาสอนให้ตนเองทำตัวดุร้ายแบบนั้น

ท่านจึงไปกราบทูลพระราชาว่า ช้างไม่ได้เป็นบ้า ไม่ได้ป่วยแต่ที่เป็นอย่างนี้ เพราะฟังถ้อยคำของพวกโจร พลังแนะนำว่า ถ้าจะแก้ไขให้เป็นช้างใจดีเหมือนเดิม ต้องนิมนต์สมณพราหมณ์ผู้มีศีล มาพูดธรรมะ พูดเรื่องศีล เรื่องมารยาทให้ช้างฟัง พระราชาทรงเห็นด้วย รับสั่งให้ทำตามนั้น พระโพรสิลต์วจึง

อย่าคบคนพาล

๑๖

นิมนต์สมณพราหมณ์ผู้มีศีลทั้งหลาย ให้มานั่งสนทนาเรื่องศีล
ในโรงช้างเพื่อให้ช้างได้ยิน

สมณพราหมณ์เหล่านั้นสนทนากันว่า “คนดี จะต้องมีศีล
มีมารยาทดีงาม อ่อนโยน ไม่ควรด่าใคร ไม่ควรทำร้ายใคร จะ
ต้องมีขันติ มีความเมตตา เอื้อเฟื้อเอ็นดูเพื่อนมนุษย์และ
สรรพสัตว์ทั้งหลาย” ช้างฟังดังนั้น ก็เข้าใจว่า สมณพราหมณ์
เหล่านี้สอนเรา ต่อแต่นี้ไป เราควรเป็นช้างที่มีศีล ตั้งแต่นั้นมา
ช้างมเหสีพามุขจึงกลับเป็นช้างใจดี สุภาพอ่อนโยนเหมือนเดิม
พระราชาทรงโสมนัส และชื่นชมพระโพลิศัตว์ว่า เป็นบัณฑิต
มีปัญญามาก เข้าใจแม้กระทั่งอรรถาธิบายของสัตว์เดียรัจฉาน
จึงได้พระราชทานยศใหญ่ให้แก่พระโพลิศัตว์

จะเห็นได้ว่า การคบคนพาลนั้นไม่ดี แม้แต่ช้างเพียงแค่นี้
ได้ฟังคำพูดของคนพาลบ่อยๆ ยังกลายเป็นช้างพาล สามารถ
ทำบาปกรรมไปไม่รู้ตัว แต่ครั้งได้ฟังคำของผู้มีศีล ก็กลับสำรวม
มารยาทงาม กลายเป็นช้างที่ดีเหมือนเดิม

พวกเรา ก็เช่นเดียวกัน อย่าไปคบหาสมาคม ทำความ
คุ้นเคย หรือเกี่ยวข้องกับคนพาลในทางใดทางหนึ่ง เพราะถ้า
หากตัวเรายังไม่หนักแน่นในคุณธรรม เพียงแค่ฟังคนพาลพูดบ่อยๆ
เราอาจรับความคิดเห็นของเขาเข้ามาไว้ในใจทีละนิดโดยไม่รู้ตัว

อย่าคบคนพาล

๑๖

อันจะทำให้เราพลอยมีความเห็นผิดพลาดไปจากความเป็นจริง
ส่งผลให้คำพูดและการกระทำของเราผิดพลาดไปด้วย

เราจะรู้ได้อย่างไรว่าใครเป็นคนพาล พระลัมมาลัมพุทธเจ้า
ทรงให้ข้อสังเกตง่ายๆ ว่า คนพาล คือ คนที่มักจะคิดไม่ดี พูดไม่ดี
และทำไม่ดี เช่น คิดอยากได้ของคนอื่น พยาบาทปองร้าย หรือ
มีความเห็นผิดทำนองคลองธรรม ชอบพูดโกหก พูดส่อเสียด
พูดคำหยาบ และเพื่อเจ้าไร้สาระไม่มีประโยชน์ ชอบฆ่าสัตว์
ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม เหล่านี้เป็นต้น และเมื่อตัวเราเริ่ม
คิด พูด หรือทำอย่างนี้ ให้รู้ตัวว่า เริ่มมีเชื้อพาลอยู่ในตัวแล้ว
ต้องรีบแก้ไข โดยทำตัวของเราให้มีบุญมากๆ ด้วยการทำทาน
รักษาศีล เจริญภาวนา หมั่นทำใจหยุดใจนิ่ง ให้เข้าถึงคนดีที่
แท้จริงภายในตัว คือพระธรรมกายให้ได้ เพราะนั่นเป็นแหล่ง
แห่งความดีงาม สะอาด บริสุทธิ์ ผ่องใส ทำให้เรารู้เห็นทุกสิ่ง
ถูกต้อง ตรงตามความเป็นจริง รักการสร้างความดี และในที่สุด
เชื้อแห่งความเป็นคนพาลจะหมดไปจากกาย วาจา ใจ ฉะนั้น
ขอให้ทุกท่านอย่าได้ประมาท หมั่นปฏิบัติธรรมให้สม่ำเสมอ
ทุกๆ วัน

